

Risikovurderinger som virkemiddel for å sikre god styring og kontroll

Webinar Statsforvalteren i Trøndelag, landbruksforvaltningen
8. desember 2021

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Agenda

1. Hvordan komme i gang med internkontroll?
2. Hvordan bruke risikovurderinger som en del av internkontrollen?

Kort om oss

Henning Abildgaard Eide

*Mobil: +47 99 69 70 69
E-post: henning.eide@no.ey.com*

Morten Skogum

*Mobil: +47 977 65 971
E-post: morten.skogum@no.ey.com*

Forventninger til dagens webinar

Hvordan kan landbrukskontorene jobbe med risikovurderinger i et internkontrollperspektiv?

- Internkontroll som en del av forbedringsarbeidet i kommunene og landbrukskontorene
- Risikovurderinger som et virkemiddel for å få bedre oversikt og kontroll

Vi ønsker at dere deltar aktivt: bruk chaten eller rekk opp hånden for spørsmål eller kommentarer.

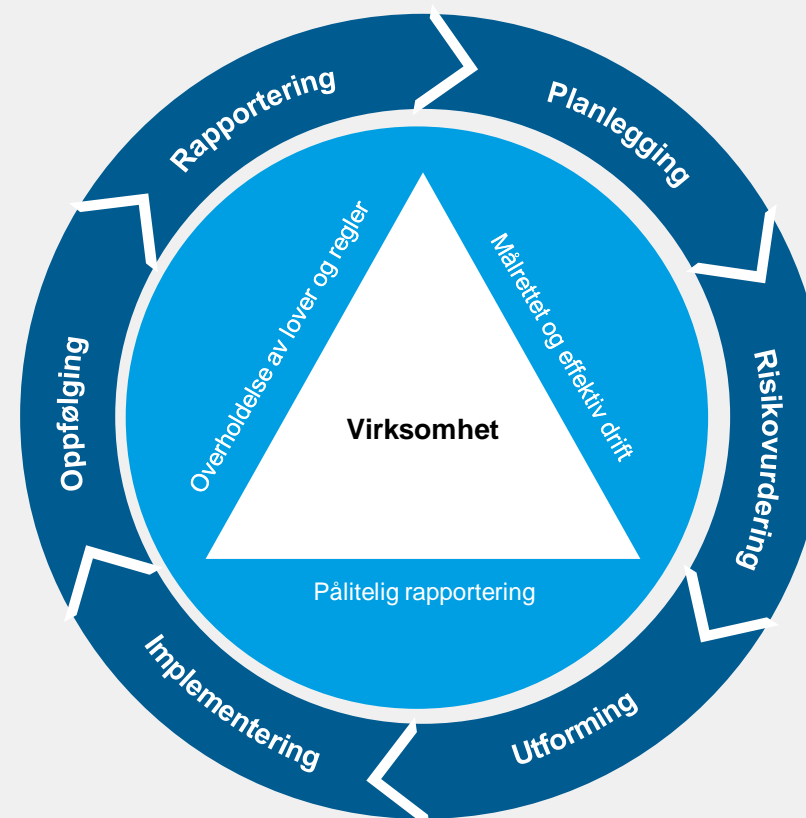
1. Hvordan komme i gang med internkontroll?

Hva er internkontroll?

DFØs definisjon av internkontroll

Internkontroll er en **prosess**, gjennomført av virksomhetens **ledelse** og **ansatte**, som er utformet for å gi **rimelig sikkerhet** vedrørende måloppnåelse innen følgende områder:

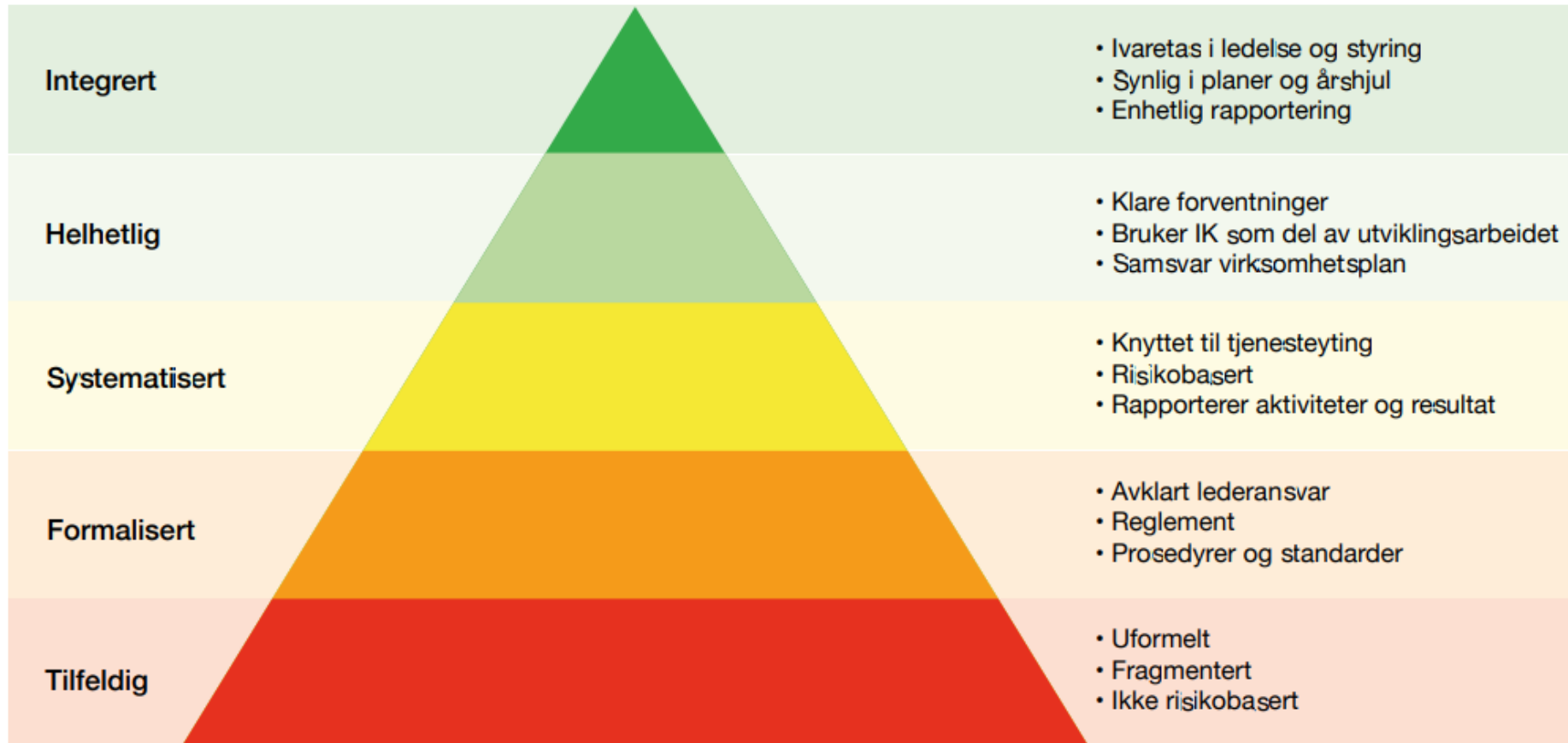
- *Målrettet og effektiv drift*
- *Pålitelig rapportering*
- *Overholdelse av lover og regler*

Internkontrollen bør bli en del av øvrige styrings- og ledelsesprosesser og det kontinuerlige forbedringsarbeidet i kommunene

Det er viktig å ha et bevisst forhold til modenheten og hva som skal være ønsket ambisjonsnivå for internkontrollen

Ulike modenhetsnivåer for internkontroll (KS-veilederen for internkontroll)

Hvordan komme i gang med å etablere og forbedre internkontrollen?

DFØs definisjon av internkontroll

Prosesser som er relevante:

Styrings- prosesser	Strategi			
	Fastsette mål, planlegging, rapportering, analyse og revurdering			
Kjerneprosesser	Opplysnings- arbeid	Rådgivning	Søknads- behandling tilskudd	Rapportering tilskudd
Støtte- prosesser	Økonomi	IKT	HR	Anskaffelser

Noen nøkkelspørsmål:

- Finnes det allerede rammeverk/rutiner for internkontroll i kommunen?
- Hva gjør andre kommuner?
- Er det noen verktøystøtte som brukes for å understøtte internkontrollen?
- Er det rutiner/prosedyrer knyttet til de prosessene du utfører?
- Er det slik at de rutinene som ev. er etablert er forståelige og understøtter prosessen på en hensiktsmessig måte?
- Er det definert risikoer knyttet til prosessen?
- Er det etablert kontrolltiltak/kontrollplan knyttet til prosessen?

Ta utgangspunkt i dine egne prosesser og det som allerede er etablert av internkontroll

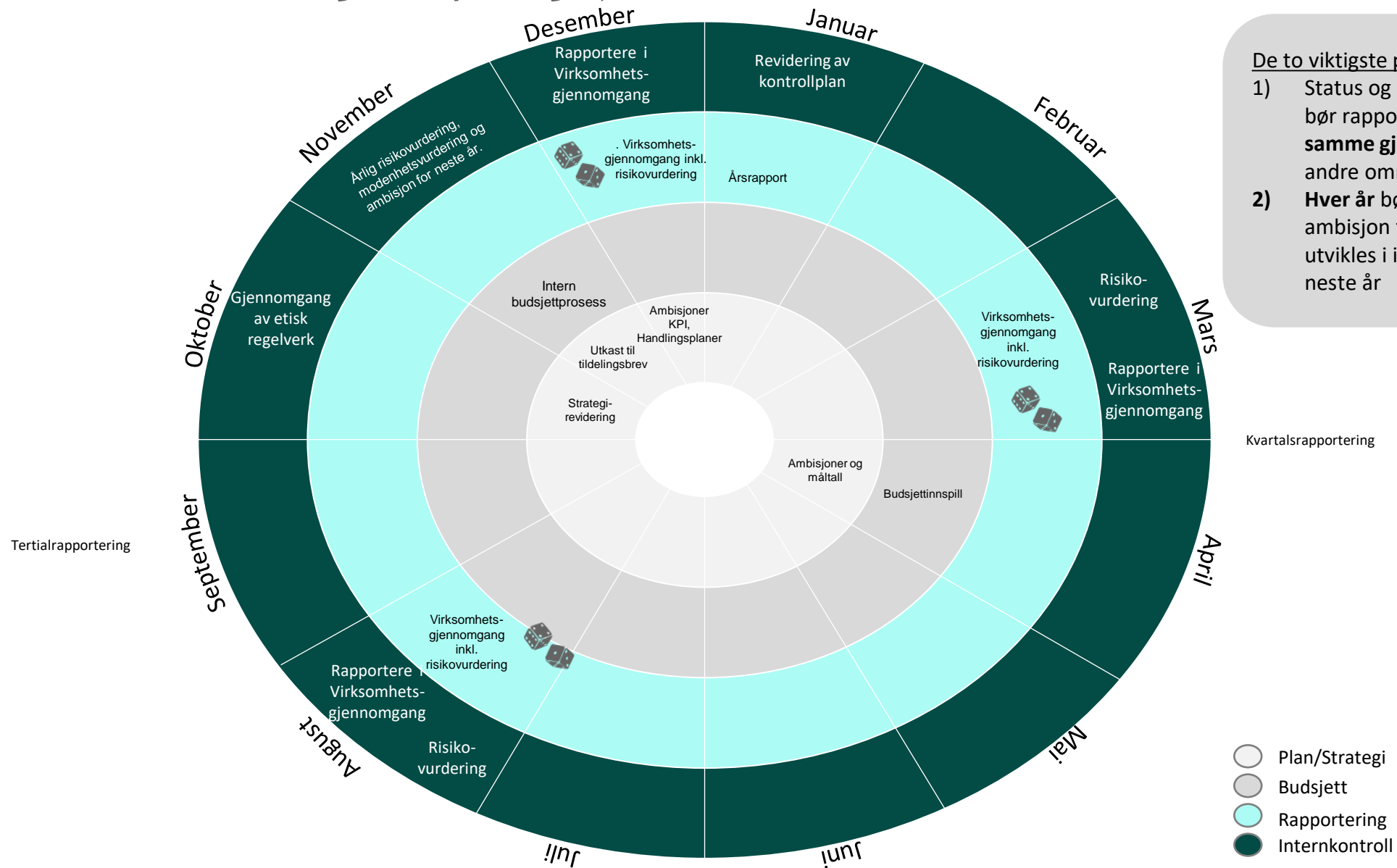
Tenk på alle elementene i et internkontrollrammeverk

DFØs elementer for internkontroll (basert på COSO-modellen)

Hva er det viktigst at du forbedrer først?

Landbruksområdet med tilhørende internkontroll bør inn i kommunenes øvrige styringsprosesser

Refleksjonsspørsmål:

1. Hvordan vil du definere modenhetsnivået for internkontroll ved ditt landbrukskontor?
2. Er det noe du opplever som spesielt vanskelig for å komme i gang med å etablere/forbedre internkontrollen?

2. Hvordan bruke risikovurderinger som en del av internkontrollen?

Produksjons- og avløsertilskudd i Trøndelag

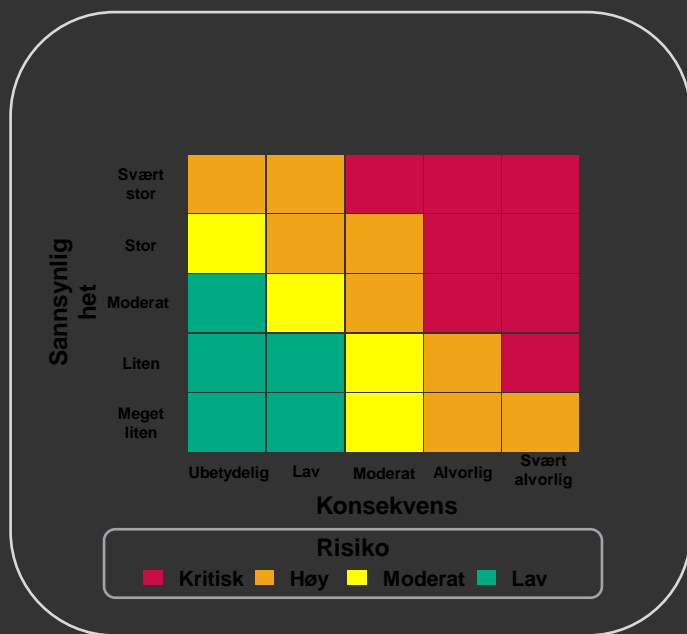
Kommune	Sum Trøndelag
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	1 733 121 072
Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	36 218 763
Skogfond *)	23 592 899
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur	15 486 700
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Veg og drift	19 702 335
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	27 367 442
Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP)	71 870 091
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	15 453 600
Tilskudd til tiltak i beiteområder - planleggings- og tilretteleggingstiltak	4 264 090
Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)	6 399 266
SUM	1 953 476 258

*) Kun til skogkultur. I tillegg kommer skogfond til veier og andre formål.

Diskusjonsoppgave: Hva er de største risikoene for at produksjons- og avløsertilskuddene ikke blir brukt etter hensikten?

Hva er risiko?

Forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke måloppnåelsen negativt (DFØ).

Oppgave

- Identifiser 2-3 risikoer knyttet til produksjons- og avløsertilskudd
- Tenk eksempelvis på mulige misligheter, økonomiske forhold, miljø, omdømme for kommunen etc.

Kode:
88271529

menti.com

Ordschy som ble laget i møtet

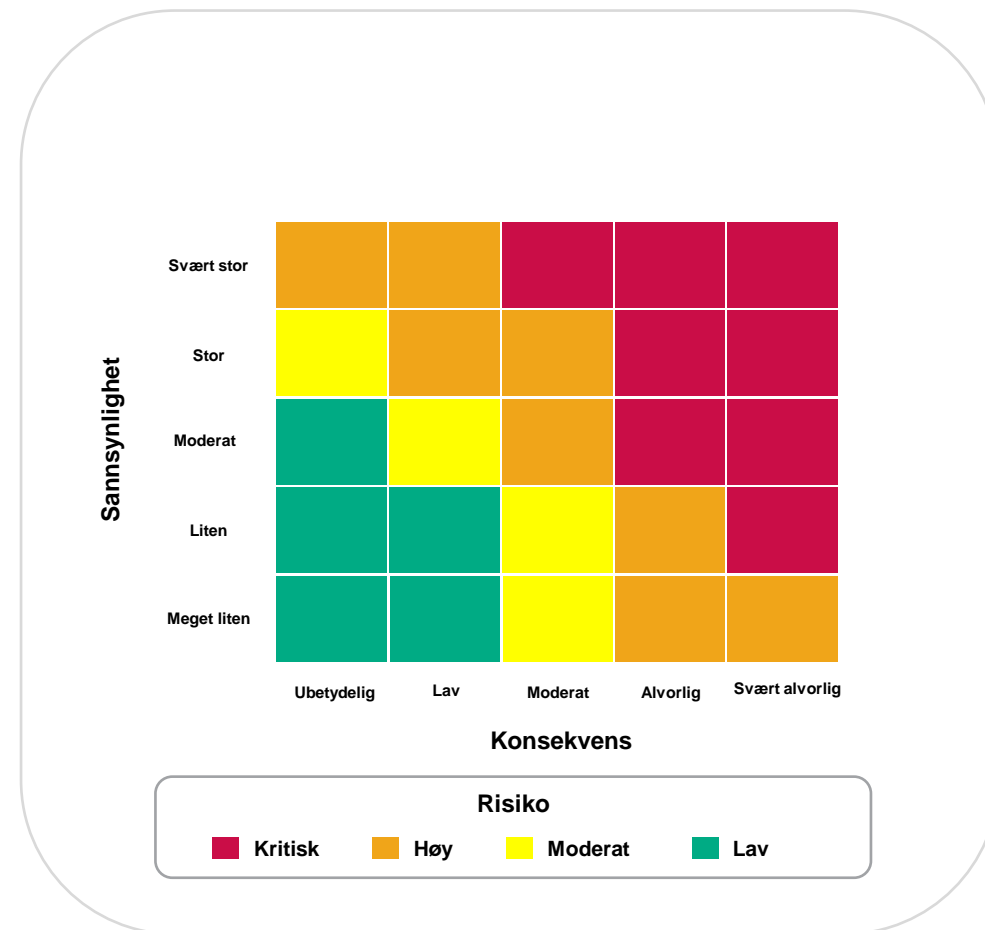

Hva er en risikovurdering?

DFØs definisjon

Risikovurdering innebærer å identifisere risikoer som kan true oppfyllelsen av virksomhetens mål og krav, herunder de tre internkontrollmålsettingene:

- *Målrettet og effektiv drift*
- *Pålitelig rapportering*
- *Overholdelse av lover og regler*

Eksempler på utgangspunkt for risikovurderinger

Tenk på mulige risikoområder og temaer:

Økonomi

Misligheter

Etterlevelse av regler
(f.eks.
Forvaltningsloven)

Miljø

Omdømme

Likebehandling

Effektivitet i
saksbehandlingen

Hva som er strategisk
viktig/måloppnåelse

Rapportering

Når er det aktuelt å gjennomføre risikovurderinger av produksjons- og avløsertilskudd?

Proessen for risikovurdering består gjerne av fem faser - fra målfastsettelse til rapportering og oppfølging

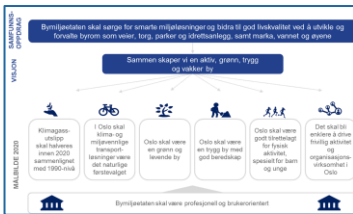
Hovedaktivitet

Resultat

FASE 1
Identifisere mål/
satsning/
utfordringer

Identifisere virksomhetens mål/ satsninger/ utfordringer på ulike nivåer , og velge ut hva som skal risiko-vurderes

Utvalgte mål/ satsninger/ utfordringer for risiko-vurdering; dokumentert og besluttet

FASE 2
Kartlegge risikoer

Kartlegge risikoer som kan true måloppnåelse, hindre gjennomføring av satsning eller at utfordringer ikke møtes

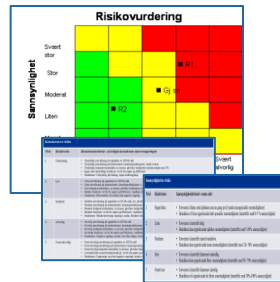
Liste over risikoer knyttet til målene/ satsningene/ utfordringene- dokumentert og besluttet

Identifisering av risiko	Beskrivelse av risiko	Sannsynlighet	Betyrning	Handlingsplan
1. Risiko for at...
2. Risiko for at...
3. Risiko for at...

FASE 3
Vurdere og
prioritere risiko

Vurdere risikoer i forhold til sannsynlighet og konsekvens

Risikokart, med oversikt over risikoer og risikonivåer; dokumentert og besluttet.

FASE 4
Vurdere
risikohåndtering og
etablere tiltak

Etablere tiltak, velge ut de viktigste risikoene som skal håndteres ved hjelp av tiltak.

Tiltak med ansvarlig og frist; dokumentert og besluttet

FASE 5
Følge opp risiko,
utvikle og etablere
handlingsplaner

Følge risikoer og tiltak, og se til at tiltakene har forventet effekt

Dokumentert oppfølging av risikoer og tiltak

Prosesskartlegging

1. Kartlegge prosessen

2. Identifisere risikoer

3. Identifisere risikoreduserende tiltak

4. Identifisere forbedringsområder

Risikovurderinger knyttet til prosesser (tilskuddsforvaltning) - 1/3

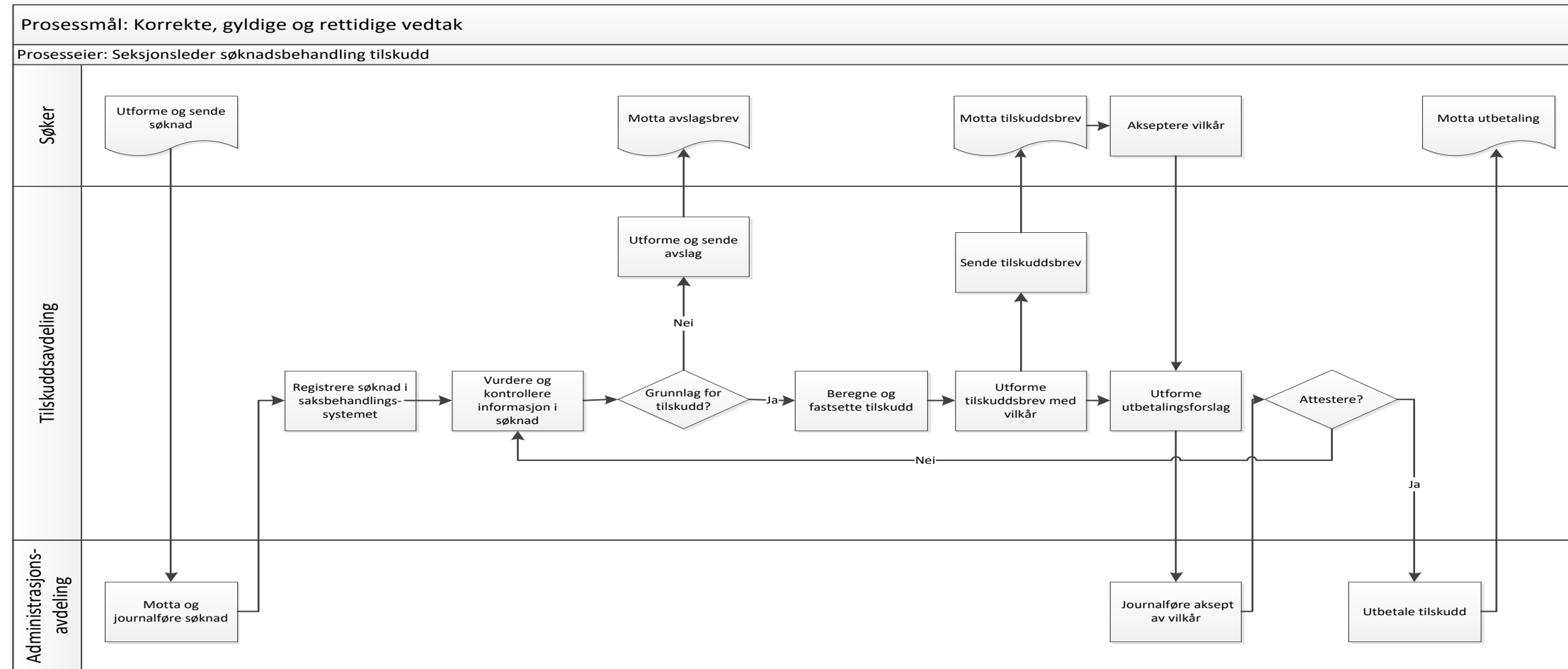
DFØs veileder

 Veiledning –

 prosesskartlegging

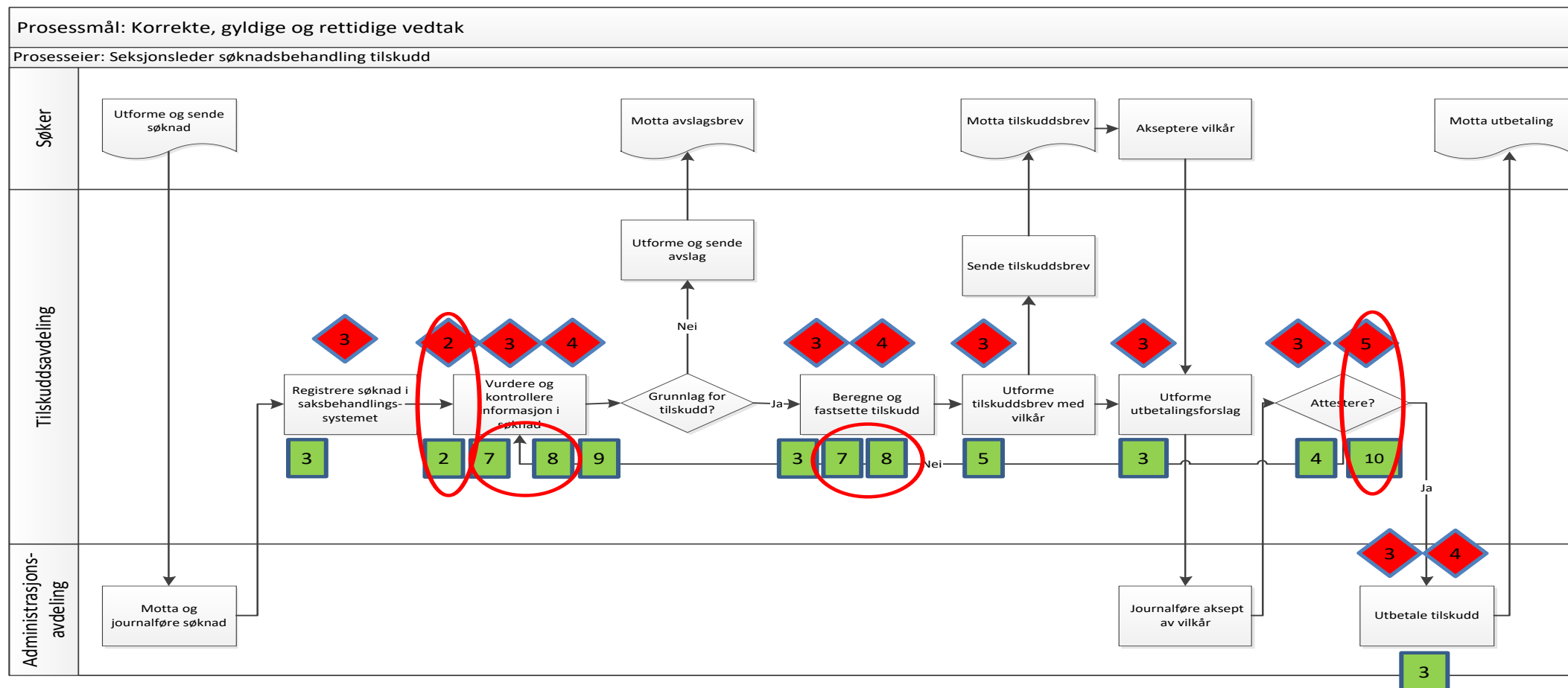
DFØ-veileder

Risikovurderinger knyttet til prosesser (tilskuddsforvaltning) - 2/3

DFØs veileder

DFØ-veileder

Risikovurderinger knyttet til prosesser (tilskuddsforvaltning - 3/3)

DFØs veileder

Division for økonomistyring

Veiledning -
prosesskartlegging

DFØ-veileder

Hovedprosess	Delprosess	Mål med prosess	Kritisk suksessfaktor	Risiko ID	Risiko	Kontroll	Kontroll ID	
Tilskuddsforvaltning	Søknadsbehandling	Korrekt gyldig og rettidig vedtak	Tilstrekkelig kompetanse	r 1	Manglende kompetanse kan gi feil eller forsinkelser i saksbehandlingen	Opplæringsprogram for saksbehandlere	k1	
			Fullstendige søknader	r2	Mangelfulle søknader gir uhensiktsmessig tidsbruk i saksbehandlingen	Saksbehandler tar kontakt for å innhente manglende informasjon fra søker	k2	
			Tilstrekkelig sikring mot bevisste feil og misligheter	r3	Manglende sikring mot bevisste feil og misligheter	Tilgangsbegrensninger i saksbehandlingssystemet og økonomisystemet	Automatisk loggføring av endringer i faste data	k3
						Alle tilskuddsutbetalinger skal attesteres før utbetaling	k4	
						Tilskuddsbrev undertegnes av person med budsjettmyndighet	k5	
			Tilskudd gis på riktig grunnlag	r4	Tilskudd gis på feil grunnlag	Saksbehandler kontrollerer søknadsgrunnlaget mot offentlig register	k7	
						Saksbehandler kontrollsummerer beregninger gjort i søknaden	k8	
						Saksbehandler kontrollerer at søknaden oppfyller tildelingskriterier	k9	
Oversikt over inngåtte forpliktelser	r5	Mangelfull oversikt over inngåtte forpliktelser	Ifølge prosedyre skal gitte tilsagn registreres i regneark	k10				
Saksbehandlingssystemet er stabilt og støtter saksbehandlingen	r6	Nedetid på saksbehandlingssystemet forsinket saksbehandlingen	IT- avdelingen har inngått driftsavtale	k11				

Oppsummering

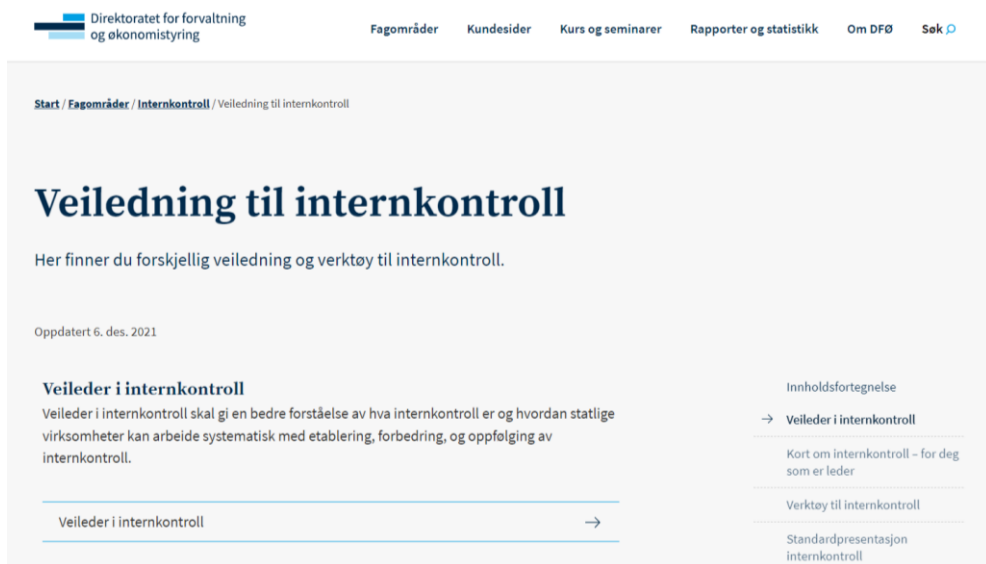
Noen viktige poenger:

- *Tenk på internkontroll som en del av det kontinuerlige forbedringsarbeidet i kommunen/landbrukskontoret*
- *Ta utgangspunkt i det som allerede er etablert i egen eller andre kommuner*
- *Ikke gjør det for komplisert i starten*
- *Hekt internkontroll og risikovurderinger på ledelses- og styringsprosesser*
- *Tilpass internkontrollen til det som er ditt ansvarsområde og dine oppgaver*
- *Sett deg et mål for hvilket ambisjonsnivå du skal nå, og konkretiser hvordan du skal komme deg til målet over tid (det er en modenhetsreise)*
- *Tenk på risikovurderinger som et virkemiddel for å få bedre oversikt og kontroll*
- *Gjør ulike type risikovurderinger og bruk den kunnskapen du har som input til risikovurderingene*
- *Ta med deg andre i diskusjonene av risiko*
- *Sørg for å etablere kontrollplaner og/eller andre tiltak knyttet til områder med høy risiko*

Bruk beste praksis for internkontroll og risikovurderinger

DFØ og KS har eksempelvis mye relevant veiledningsmaterieell som egner seg for å jobbe med internkontroll og risikovurderinger i landbruksforvaltningen

[Veiledning til internkontroll - DFØ \(dfo.no\)](#)

The screenshot shows the DFØ website page titled "Veiledning til internkontroll". The page header includes the logo for "Direktoratet for forvaltning og økonomistyring" and navigation links for "Fagområder", "Kundesider", "Kurs og seminarer", "Rapporter og statistikk", "Om DFØ", and "Søk". The main content area features the title "Veiledning til internkontroll" and a sub-header "Her finner du forskjellig veiledning og verktøy til internkontroll." Below this, it states "Oppdatert 6. des. 2021". A section titled "Veileder i internkontroll" describes the purpose of the guide. On the right side, there is a table of contents with links to "Veileder i internkontroll", "Kort om internkontroll - for deg som er leder", "Verktøy til internkontroll", and "Standardpresentasjon internkontroll".

[KS har lansert veileder for internkontroll - KS](#)

The screenshot shows the KS website page titled "KS har lansert veileder for internkontroll". The page header includes the KS logo and navigation links for "Fagområder", "Statistikk og analyse", "Regioner", "Kommunespeilet", "Kalender", "Om KS", and "Søk". Below the header, there are links for "KS mener", "Prosjekter og verktøy", "Hovedtariffavtalen", "Norge i Tall", and "Informasjon om koronasituasjonen". The main content area features the title "KS har lansert veileder for internkontroll" and a sub-header "KS har lansert veilederen "Orden i eget hus - Kommunedirektørens internkontroll" og en egen temaside om internkontroll. Internkontroll er det ansvaret og de oppgavene som ligger til kommunedirektøren etter kommuneloven § 25-1." Below the text, there is a photograph of a piggy bank and a small red house.

Se også DFØs veileder for prosesskartlegging for inspirasjon:
[Veiledning-prosesskartlegging.docx \(live.com\)](#)

Om EY

EY er en ledende global aktør innen revisjon, skatt og avgift, transaksjoner og rådgivning.

Gjennom kontinuerlig fokus på kvalitet bygger vi tillit i kapitalmarkedene og i økonomier over hele verden. Gjennom å utvikle gode ledere som forplikter seg til å levere det vi lover bidrar vi til å bygge et bedre arbeidsliv for våre ansatte, kunder og lokalsamfunn.

Ernst & Young AS inngår i det globale nettverket til Ernst & Young, og kan referere til en eller flere av medlemmene av Ernst & Young Global Limited, der hvert medlem er en egen juridisk enhet. Ernst og Young Global Limited er et britisk selskap med begrenset ansvar og leverer ingen tjenester til kunder. For mer informasjon, se www.ey.no

© 2021 Ernst & Young LLP. All Rights Reserved.

ey.com